

Dit is het vijfde jaar van literair café De Geestgronden.

Terug naar het prille begin.

We kregen toestemming van de gemeente om in de Bollenschuur onze openingsbijeenkomst te organiseren. We kijken met enige weemoed terug op de mooie locatie, maar we moesten elke keer de ruimte direct leeg maken, dat gaf te veel problemen met opslag en/of kosten van huur. Nu hebben we deze kerk als heenkomen.

(Wij danken de gemeente Schouwen-Duiveland voor de [budgetsubsidie](#).

Voor literair café De Geestgronden staat kwaliteit voorop. Dat levert ons de steun van het prestigieuze Lira fonds en het Nederlands Fonds voor de Letteren op.

Voor onze eerste bijeenkomst in 2022 hadden we nog geen thema. We nodigden dichter Ester Naomi Perquin uit, een goede keus: zij is hier op Schouwen-Duiveland bekend en geliefd. Roger van der Veken van I-tune uit Zierikzee maakte een soundscape van ons stukje van het eiland en Tom America maakte van het *lijflied* van De Geestgronden een weergave op film met eronder zijn specifieke muziek. Pat Van Boeckel verfilmde een gedicht van Ester Naomi Perquin, maar gaf het een totaal andere lading. Gelukkig kon Ester ermee leven dat iemand zo vrij met haar tekst om was gesprongen.

De Kop van Schouwen was thema van 2023.

Schrijver en beeldend kunstenaar Dorien de Wit, Dichter en performer Maud Vanhauwaert, de dichter Tijs van Bragt en beeldend kunstenaar Theo Jordaans werkten een week in residentie aan hun individuele 'kijk op de Kop'. We toonden hun beeldend werk de hele week. Op de avond zelf lazen zij hun gedichten. Maud had 's middags een street-performance gegeven. Ik zelf beschreef de zoetwatervoorziening vanaf het Oberengadin in Zwitserland, waar de loop van de Rijn zijn oorsprong heeft, tot aan het drinkwater uit onze kraan. Nam monsters en zocht de Pfas-waarden op. Voor het eerst deed de jonge componist Jasper de Bock mee; hij volgde de Rijn op de piano. De neerslag hiervan is te lezen in het boekje ***Recht van overpad*** en te beluisteren op onze video opnamen.

Elk najaar begint het nadenken over en zoeken naar een goed thema voor het jaar erop. Op de watervoorziening volgde **de atmosfeer**, waarin tussen maan en zwaartekracht alles wat we zeggen, wordt opgenomen: ***Woorden gaan tussen zwaartekracht en maan op veerkracht van ritme en rijm*** werd de titel. Een tekst van Leopold: ***O rijkdom van het onvoltooide***, eindigt met de maan die : ***'De monden rondmaakt tot een grote O.***

We nodigden Anneke Brassinga (Leopold kenner bij uitstek) uit om over de maan in het werk van de dichter Leopold een lezing te geven. Vroegen Iris Le Rütte een gedicht bij het thema te schrijven en tekeningen te maken van haar maanbloemen en dansende hemellichamen. Roelof Ten Napel leverde poëzie en grafisch werk en toonde hoe je iets dat de zwaartekracht laat neerkomen, van verschillende kanten bekijkt. Ik ving op hoogte, aan zee, in de stad en boven de zandverstuiving 's nachts de vier schijn gestalten van de maan met een spiegeltje en beschreef wat ik er omheen zag, Jasper de Bock en Sigrid Angelsen bespeelden op piano en cello, plaats, maan en tekst. En niet te

vergeten was er de vogel, een merel, die, terwijl Roelof ten Napel zijn gedichten voordroeg, met een boog over zijn hoofd vloog. Een mooie avond in 2024.

In 2025 was het thema **toeval en tijd**: kan je toeval in tijd stoppen, tijd in toeval vatten? De heldere zangstem van Annija Anna Zarina vulde de ruimte met: *Sometimes 't is endlessly*, De kerk werkte als instrument en versterkte de klank van een toevallig vallende waterdruppel uitgevoerd door de piano. Tussendoor hoorde je het voorlezen van een gedicht. Alles geprojecteerd onder een gotische boog op de muur van deze kerk. Een technisch huzarenstukje van Storm Vos van 'Vos en Hoorweg'.

Vanavond kunnen we in de pauzes weer de druppel horen en zien.

Dit is het vijfde jaar in het bestaan van literair café De Geestgronden. Het thema drong zich op; De hele wereld leek op de schop. Uit het gevoel van onzekerheid of onmacht? rond klimaat, de geopolitieke situatie, leiders die niet weten hoe de problemen aan te pakken, of dat juist al te zeker weten, is dit thema ontstaan.

'evenwijdige lijnen, denkbeeldig snijpunt'

Overigens, en dat moet ik toch even vermelden: het Nederlands is de enige taal met een eigen woord voor parallel. Het woord is in de 16de eeuw bedacht door de wiskundige Simon Stevin en betekent: overal even wijd. Andere talen hebben er hooguit een omschrijving voor.

Hoe vinden dichters/beeldend kunstenaars in die chaos hun weg? Berusting? Actie? Humor? Wegkijken? Versieren met mooie woorden? Aanklagen?

We nodigden 6 dichters uit om deel te nemen met nieuw werk, een gedicht en beeldend werk rond dit thema. Spreekt het thema aan? Hoe zie je de toekomst?

Wij waren benieuwd naar hun invulling. Zij werkten die uit, zelfstandig of samen met een beeldend kunstenaar. In onze opzet is de dichter leidend.

Van kunstenaars weten we dat ze, zoals politici wel doen, 'als dan vragen' niet uit de weg gaan. Ze durven, misschien met een reële kijk of puur vanuit verbeelding, *vooruit* en om zich heen te kijken.

Want:

Zo'n snijpunt kan zich namelijk overal voordoen en zomaar, haaks op je denkrichting in het oog springen, waar je het niet verwacht: alsof je even een inkijkje hebt in een parallelle wereld. Dat overkwam me, alweer een paar jaar geleden, op de snelweg tussen Rotterdam en Gouda. Een rit langs bedrijventerreinen. Het bleef me bij en ik schreef er het volgende gedicht over:

Het gedicht heeft de uiterst voordehandliggende titel, bijna net zo fantasieloos als in eerste instantie het uitzicht.

onderweg

*regen wast, de ruitenwisser veegt opzij
wat zich te pletter vloog*

*waar we heen gaan snelt ons tegemoet
langs strak evenwijdige lijnen*

*van tegenliggers, vluchtstrook, grasstrook
hun vorm en kleur vertrokken tot streep*

*in een korte blik door het zijraam, haaks
op de richting die de voorruit wijst:*

*tussen bedrijven een blauwe sloot
met visser, het snijpunt van vislijn en water*